

26 december 2014

Sann och falsk tillbedjan

Predikan i Pingstkyrkan Lindesberg

Bibeltext

När Jesus var född i Betlehem i Judeen på kung Herodes tid, se, då kom visa män från Östern till Jerusalem och frågade: "Var är judarnas nyfödde konung? Vi har sett hans stjärna gå upp och har kommit för att tillbe honom." När kung Herodes hörde det, blev han förskräckt, och hela Jerusalem med honom. Och han samlade folkets alla överstepräster och skriftlärda och frågade ut dem, var Messias skulle födas. De svarade: "I Betlehem i Judeen, ty så är skrivet genom profeten: "Du Betlehem i Juda land, inte är du minst bland Juda furstar, ty från dig skall utgå en furste, som skall vara en herde för mitt folk Israel."" Då kallade Herodes i hemlighet till sig de visa männen och frågade ut dem om när stjärnan hade visat sig. Sedan skickade han dem till Betlehem och sade: "Gå och sök noga efter barnet, och när ni har funnit det, underrätta mig, så att även jag kan komma och tillbe det." De lyssnade till kungen och begav sig i väg. Och se, stjärnan som de hade sett gå upp gick nu före dem, tills den stannade över den plats där barnet var. När de såg stjärnan, uppfylldes de av mycket stor glädje. Och de gick in i huset och fick se barnet med Maria, dess mor. Då föll de ner och tillbad det, och de tog fram sina skatter och överlämnade gåvor till barnet: guld, rökelse och myrra. Och sedan de i en dröm hade blivit varnade för att vända tillbaka till Herodes, tog de en annan väg hem till sitt land.

(Matteusevangeliet 2:1-12 SFB98)

Inledning

Den text vi läst -- som egentligen är texten för trettondagen, men Tomas Olsson har gett mig tillåtelse(!) att tala över denna text idag -- har vi kanske läst många gånger. När jag läste den nu igen slog det mig att här beskrivs två olika sorters människor, med olika sorters respons på budskapet om att Jesus Kristus har kommit till jorden, och olika sorters tillbedjan av samme Kristus: en sann form av tillbedjan och en falsk form av tillbedjan, som visserligen till det yttre bär viss gemensamma drag, men som till sitt inre är totalt väsensfrämmande inför varandra.

Jag låter idag Herodes och hans hov stå som representant för den falska formen av Kristus tillbedjan, medan de (tre?) vise männen får stå som representanter för den sanna formen av Kristus-tillbedjan.

Jag tror jag vågar säga att detta blir en ovanlig annandagspredikan, men jag hoppas att vi genom Guds nåd skall få komma närmare Kristus och tillbe honom i ande och sanning.

Predikan

1. Herodes falska Kristus-tillbedjan ("tillbedjan" är kanske fel ord)
 - 1.1. Budskapet om Kristi födelse *förskräckte* Herodes och hans hov, ja hela Jerusalem. Evangeliet oroar den som inte är omvänd, ja det är en stötesten och en dårskap för den som inte tror, men för oss som tror är det en Guds kraft (1 Kor 1:16, 23).
 - 1.2. Herodes *sa* till de vise männen att han ville tillbedja Kristus, men i själva verket var han inte alls intresserad av det -- det var en lögn. Han uppfyllde här Jesajas profetia: *Detta folk är ar mig med sina läppar, men deras hjärtan är långt ifrån mig*. I själva verket hade han en diabolisk plan i sinnet: han skulle söka upp den nyfödde kungen för att röja honom ur vägen, vilket han också försökte göra men genom Guds försyn misslyckades med (se Matt 2:13-20). Gud ligger alltid steget före, och han har full kontroll över omständigheterna.
 - 1.3. Herodes oro och lögner berodde på en enda sak: *han ville själv förbli kung och ville inte att barnet i Betlehem skulle bli kung, för då skulle han själv behöva böja sig för detta barn*. Människan är verkligen densamme, hon förändras aldrig. Herodes var nog inte fullt medveten om att barnet i Betlehem var det inkarnerade Ordet, Javhe i kropplig gestalt, men genom sin ovilja att göra honom till kung i sitt liv illustrerar han på ett tydligt sätt vad som hela tiden varit Israels problem: de vill lyda människor (oftast sig själva) mer än HERREN Gud. När det israeliska folket begärde en mänsklig kung av profeten Samuel, och Samuel sörjer över det, säger Gud till honom: *Då sade HERREN till Samuel: "Lyssna till folket i allt de säger till dig. Ty det är inte dig de har förkastat, utan det är mig de har förkastat, så att jag inte skall vara kung över dem.* (Första Samuelsboken 8:7 SFB98)
 - 1.4. Trots sitt ointresse att böja sig under vare sig Gud eller den Messias som Gud skulle sända, så drar sig inte Herodes för att använda sig av Skrifterna för att snoka rätt på den där Messias. Någonstans verkar han ha trott på dem, men han använde dem enbart för att skaffa sig egna fördelar!
 - 1.5. Herodes gjorde också saker och ting i lönnedom för att försöka behålla kontrollen över situationen: *Då kallade Herodes i hemlighet till sig de visa männen och frågade ut dem om när stjärnan hade visat sig*. Ingen transparens där inte!
 - 1.6. Herodes ville inte heller lyfta ett finger själv för att hjälpa de vise männen att finna Kristus, och han ville inte heller själv göra något för att finna honom -- istället lät han de vise männen göra jobbet.
 - 1.7. Summerar man det här framstår Herodes för oss som en intrigmakande lat hycklare, som gärna citerar Skrifterna och säger sig vilja tillbedja Messias men som ljuger och egentligen bara är intresserad av att fortsätta vara kung själv, som egentligen reagerar med förskräckelse på budskapet om Jesu födelse och som gör allt som står i hans makt för att förstöra Guds verk och förhindra att människor får möta Kristus. **Som kristna**

församlingar måste vi vara vakna över att sådana människor kan komma in i våra gemenskaper, och får de något som helst inflytande så ödelägger de allt av andligt värde. Det kan vara precis som Herodes: rika, inflytelserika människor med hög ställning och högt anseende, men som i sina inre enbart är rovlystna vargar. Till en början var inte de vise männen riktigt vakna över vad Herodes var för en figur, men genom Guds nåd fick de chansen att slippa undan hans fortsatta inflytande, vilket också räddade livet på Guds Son!

2. De vise männens sanna Kristus-tillbedjan

2.1. De var villiga att resa långt för att få möta Kristus.

2.1.1. Dessa män var från Österlandet (ordagrant: österifrån, från soluppgången), förmodligen någonstans kring Babylon där judarna levde i fångenskap. Där hade den judiska tron blivit känd bland de hedniska folken, och dessa vise män hade med all sannolikhet hört om löftet att Gud skulle sända Messias. Och när stjärnan tändes, förstod de vad som var på gång. Och de reagerade inte med en axelryckning, utan gav sig av för att få möta honom själva.

2.1.2. De erkände honom som *judarnas nyfödde kung*

2.2. De sökte efter honom tills de hittade honom

2.3. När de väl fann honom tillbad de honom

2.3.1. När de såg stjärnan, uppfylldes de av stor glädje! Är vi glada när vi är nära Kristus?

2.3.2. De föll ner (på sina knän): *alla knän skall böjas i himlen, på jorden och under jorden*. Det må anses gammaldags att tillbe Kristus på knä eller med ansiktet mot marken, men det säger något om tillbedjarens attityd. Vi behöver nog inte alltid tillbe så, men om vi *aldrig* gör så och *aldrig* känner behov av att kasta oss på våra knän inför Kristus...-ja, då är det illa ställt med oss...

2.3.3. De tillbad honom. Ordet för tillbedja är i grekiskan *proskyneo*, och Blue Letter Bible säger följande om det ordet:

2.3.3.1. Roten till ordet anknyter till idén av en hund som slickar sin husses hand

2.3.3.2. Biblisk användning av *proskyneo*: to kiss the hand to (towards) one, in token of reverence, among the Orientals, esp. the Persians, to fall upon the knees and touch the ground with the forehead as an expression of profound reverence, in the NT by kneeling or prostration to do homage (to one) or make obeisance, whether in order to express respect or to make supplication, used of homage shown to men and beings of superior rank: to the Jewish high priests, to God, to Christ, to heavenly beings, to demons

2.4. De gav gåvor: guld, rökelse och myrra

2.4.1. Citat från SVD (Dick Harrison 2013-01-06): "Trettondagen firas till åminnelse av de tre vise männens besök hos Josef, Maria och Jesusbarnet. De skall ha

medfört tre gåvor – guld, rökelse (s.k. olibanum) och myrra. Vad var egentligen myrra? Och vad användes det till? Myrra kan beskrivas som kåda eller harts från rökelseträdväxter, särskilt av den art som på latin går under beteckningen Commiphora myrrha [...] I det antika Iran var myrra en viktig ingrediens i parfym [...] Att myrra nämns i samband med berättelsen om de tre vise männen beror med all säkerhet på att kådan brukades i olja som användes vid smörjelse och balsamering. Smörjelse ingick som en central ritual i kungliga kröningsceremonier, varför gåvan skulle kunna illustrera de vise männens identifiering av Jesus som ”den smorde” judakungen (Messias/Kristus) [...] guld symboliserar kunglighet och rökelse gudomlighet”. Gåvorna var ett erkännande av Jesu kunglighet, hans gudomlighet och att han är Kristus.

2.4.2. Gåvorna var också dyrbara skatter¹, vilket hjälpte Jesus och hans familj att överleva landsflykten i Egypten (Matt 2:13-15). Sanna Kristus-tillbedjare ställer sina resurser till Guds förfogande för att hans verk skall gå framåt.

2.5. De visade lydnad när Gud talade i en dröm och varnade dem för Herodes. Här kan man anmärka två saker.

2.5.1. Sanna Kristus-tillbedjare växer genom Guds nåd i urskiljning. De vise männen lärde av sitt första möte med Herodes, och undvek kontakt med honom fortsättningsvis

2.5.2. Sanna Kristus-tillbedjare visar också lydnad när Gud talar. De hade kunnat ignorera varningen de fick i drömmen, men det gjorde de inte.

Avslutning

Vem är du mest lik? Herodes eller de vise männen? Är du en sann Kristus-tillbedjare?

Att eventuellt samtala om vid hemgruppen

- Är det ett problem för oss att männen från Österlandet var stjärntydare, något som lätt för tankarna till horoskop och astrologi?
- Hade de visa männen kunnat genomskåda Herodes onda avsikter utan gudomlig hjälp? I sådana fall, hur? Om inte, varför då?
- Hur undviker vi att bli falska Kristus-tillbedjare, som Herodes som både citerade Skriften och sade sig vilja tillbe Kristus, för att istället vara sanna Kristus-tillbedjare såsom de vise männen?
- Bonusfråga: var i Bibeln står det att det var tre visa män?

¹ Enligt Wikipedia var myrra minst lika värdefullt som guld under antiken